geval, maakt dan allicht den indruk van min of meer partijdig te wezen. Had men een vaste regeling, dan kon de Kerkeraad daarheen verwijzen en zou elke schijn van partijdigheid vermeden worden.

Nu behoeft de verkiezing niet op alle plaatsen gelijk toe te gaan; in een stad zal er een andere regeling noodig wezen dan in een klein dorp; bovendien laat onze Kerkenorde aan den Kerkeraad groote vrijheid, om naar gelegenheid van tijd en plaats de verkiezing te regelen, en behoort hierbij ook rekening te worden gehouden met hetgeen in zulk een plaatselijke Kerk dusver als gebruik gold. Op de eene plaats heeft men de zoogenaamde groslijst, op de andere stelt de Kerkeraad zelf rechtstreeks, zonder de gemeente te hooren, het dubbel getal, waaruit de ouderlingen en diakenen verkozen zullen worden, vast, terwijl weer elders de Kerkeraad geen dubbel getal formeert, waaruit de gemeente kiezen kan, maar een enkel getal, dat ter approbatie aan de gemeente wordt voorgesteld. Een uniforme regeling voor heel het land behoeft er dan ook niet te wezen. Ze bestond niet in de dagen onzer Vaderen, zooals genoegzaam uit Voetius' Politica Ecclesiastica blijkt, en het zou ook niet wenschelijk zijn haar thans in te voeren. Mits men zich houdt binnen de grenzen, door de Kerkenorde getrokken, kan iedere Kerkeraad hier vrij te werk gaan. Ook het leven der Kerk moet niet te veel in een keurslijf worden geregen.

Toch zou het niet kwaad wezen, wanneer aan de Kerkeraden niet als voorschrift, waaraan ze gebonden zijn, maar als leidraad of als model een regeling, hoe de verkiezing bij haar kan ingericht worden, gegeven werd. De heeren De Moor en Renkema hebben dan ook in hunne uitgave van de Kerkenorde met de daarbij gevoegde bepalingen van onze Generale Synodes zulk een model-reglement voor de verkiezing opgenomen, en hoewel ze, in de nieuwe uitgave, alles wat niet-officieel was, weggelaten hebben, bleef deze concept-regeling toch bewaard; alleen werd er naar aanleiding van een critiek onzerzijds een kleine wijziging in aangebracht. Intusschen is, juist nu in de nieuwe uitgave al het niet-officieele weggelaten is, het gevaar nog grooter geworden, dat de Kerkeraden meenen, dat deze concept-regeling, onder de officieele stukken opgenomen, als een *regeling op Synodaal gezag vastgesteld* is te beschouwen. Telkens blijkt ons dan ook, hoe bij verschillen over de rechte wijze van verkiezing men naar deze concept-regeling verwijst, alsof zij voor onze Kerken gezag had en men daaraan zich te houden heeft. Natuurlijk is hier geen sprake van. Bedoelde concept-regeling heeft geen het minste officieel gezag; ze is door geen Synode of Classis ontworpen; we weten zelfs niet eens, of zij door een Kerkeraad van een onzer groote stadskerken is vastgesteld en zoo in deze uitgave haar plaats heeft gekregen, dan wel door de uitgevers van dit boekje is ontworpen. En wat het semi-officieel gezag betreft, dat deze concept-regeling desniettegenstaande verkregen heeft, zoo is dit te meer te betreuren, omdat deze concept-regeling verre van volledig is, daar verschillende zeer belangrijke punten hier niet geregeld zijn (zoo bijv. wie als stemgerechtigde leden zijn te beschouwen), zij voorts niet genoegzaam rekening houdt met hetgeen in onze Kerkenorde is bepaald (zoo bijv. wordt geheel gezwegen over het formeeren van een zoogenaamde grosijst) en de uitdrukkingen niet overal even gelukkig zijn gekozen. Zoo is bijv. Art. 1 dezer concept-regeling: »De ouderlingen en diakenen zullen overeenkomstig Art. 22 en 24 der Kerkenordening door het oordeel der Kerkenorde en der Diakenen verkozen worden, *d. w. z.* met medewerking der gemeente«, niet juist. Er had natuurlijk moeten staan: *en wel* met medewerking der gemeente. Zoo zouden we nog op tal van redactiefouten kunnen wijzen. Het is daarom wel noodig, dat eens een grondige revisie van dit concept-reglement ondernomen wordt en een betere regeling als concept of model aan onze Kerkeraden wordt aangeboden.

Dr. H. H. K.

Kootwijks Scholen

In hartelijken dank ontvangen van N. N. te Nijkerk ƒ 5.—, van den heer H. de H. te Kampen ƒ 5.—, van den heer P. T. Hz. te Marken ƒ 2.50, van den heer Van Aller te Utrecht van B. en H. ƒ 2.

Ds. J. H. HOUTZAGERS, *Voorzitter.*

Leestafel.

1. K. Wielemaker, Beknopt Leerboek der Bijbelsche Oudheidkunde. Tweede druk. Oosterbaan en Le Cointre-Goes.

De eerste druk van dit boekje was een nieuwe bewerking van Bruker's Bijbelsche Archeologie, met welke bewerking de heer Wielemaker, Hoofd der Christelijke School te Bodegraven, zich, op verzoek van de uitgevers, Oosterbaan en Le Cointre, belastte. Wielemaker meende en dat zeker niet ten onrechte, zijn taak zoo te moeten verrichten, dat het boekje èn meer rekening hield met de eischen van het Na-examen èn meer op de hoogte van den tijd werd gebracht.

Dit is hem dan ook gelukt.

Door het Aardrijkskundig gedeelte weg te laten, kreeg hij ruimte voor meer breeder behandeling dan Bruker had en voortkwam daardoor al te groote uitvoerigheid. Overigens behield hij de indeeling, die nu wijlen Bruker in zijn Bijbelsche Archeologie had gegeven en sloot zich overigens bij dit boekje zooveel mogelijk aan.

Deze nieuwe bewerking door Wielemaker bepaaldelijk ingericht voor het Na-examen, wat Bruker's boekje niet zoozeer was, en bestemd voor kweekelingen van het 3e en 4e leerjaar, terwijl het ook bij een mondelingen of schriftelijken cursus dienst kan doen, is en wordt nog met veel succes gebruikt. De Zeeuwsche firma, overtuigd dat thans aan een herdruk behoefte was, heeft den heer Wielemaker nogmaals verzocht haar zijn hulp te verleenen.

En zoo verscheen dan onlangs een herdruk, die, doordat de auteur »ook van de hem gemaakte opmerkingen, in zooverre zij hem juist voorkwamen, dankbaar gebruik heeft gemaakt« en er ook een »lijst van werken, die bij studie en onderwijs in Bijbelsche oudheidkunde kunnen dienen« aan toevoegde, — zeker een nieuwe, een tweede druk mag heeten.

Voor de Bijbelsche Geographie verwijst de schrijver naar een ander door hem bewerkt leerboekje.

Het Beknopt Leerboek der Bijbelsche Oudheidkunde is, ook in tweeden druk, verdeeld in:

A. De mensch in zijn betrekking tot God, B. in zijn betrekking tot den naaste en C. in zijn betrekking tot de natuur. In een Aanhangsel wordt gehandeld over: 't Jaar bij oud-Israël, in Palestina.

Ook in dezen nieuwen druk zal het werkje, waaraan blijkbaar heel wat vóórstudie is besteed en tal van grootere werken zijn geraadpleegd, zeker zijn weg vinden.

2. Is. Vogels S. J. Zielkunde II. Tweede druk. C. L. van Langenhuyzen (B. F. M. Mensing) Amsterdam—Rotterdam—Anno MCMXVI.

Wij ontvingen dit tweede stuk dezer Psychologie onlangs ter bespreking. Prof. Vogels, die doceert aan het Seminarie te Oudenbosch, is bekend door zijn veelerlei geschriften over vraagstukken der Zielkunde op den grondslag der Scholastieke, bepaaldelijk der Thomistische beginselen. Met de bedoeling »eenen *practischen* weerlegging van het *verwijt*, reeds sinds jaar en dag, en niet het minst den laatsten tijd, door de bestrijders der Scholastieke wijsbegeerte tegen hare Zielkunde ingebracht, het verwijt namelijk der door haar voorgestane vermogens-theorie", gaf hij later een volledige Psychologie.

Daarvan beleefde het 1e stuk reeds een derden en het 2e een tweeden druk. Zooals men weet werd in de oudere psychologie, van »vermogen« en wel van *twee*: het ken- en begeer-vermogen, gesproken, terwijl eerst veel later door Tetens † 1805 daar een *derde*: het »gevoels-vermogen« tusschen werd gevoegd en waarbij dan, evenals reeds vroeger bij het ken- en begeer-vermogen, ook bij het gevoels-vermogen, een hooger en lager werd onderscheiden. Vooral doordat Kant deze »vermogens«-leer van Tetens overnam werd zij een onderscheiding in de gangbare, niet-Scholastieke Theologie.

Maar, door en sedert Herbart † 1801 vond, heel de »vermogens«-psychologie bestrijding.

Bij den innigen samenhang tusschen de Scholastiek en Aristoteles is ook de leer der »Zielsvermogens« ontnomen aan Aristoteles en hangt saam met die van *potentia* en *actus* of *vermogen* en *werking*. Zoo werd dan ook door onze oude Gereformeerde dogmatici en moralisten, voor zoover zij aan zielkunde deden, bij hun volgen van Aristoteles, men denke hier b.v. aan onzen Voetius, de leer der *twee* vermogens, kennen en begeeren, elk met zijn hooger en lager, overgenomen.

Nu behoeft men zeker nog geen Herbartiaan te zijn om tegen de vermogens-psychologie bezwaar, te hebben. Men kan er, om iets te noemen, het bezwaar tegen hebben, dat de eenheid van het Ik, als het subject waarvan de zielige werkingen uitgaan, er niet voldoende tot haar recht bij komt. Dan, hoe dit zij, de Scholastieke psychologie, die ook in haar metaphysisch deel, ook voor ons Gereformeerden niet te verwaarloozen beginselen bevat, »staat of valt zeker niet«, zooals Prof. Vogels opmerkt, met het aannemen of niet aannemen der »Zielsvermogens«. Anderzijds moet worden toegestemd, dat waar men onder meer, om de hierboven genoemde reden, liever van het kennend-willend- en óók voelend- Ik, dan van een kennwils- en gevoelsvermogen spreekt, — welke laatste term bij nadere bezining, wegens de passiviteit van het »gevoel« echter een nieuwe moeilijkheid oplevert — er toch een woord dient gevonden om uitdrukken het verschil tusschen b.v. het kúnnen willen en de wil*suwering*.

Vogels nu wijst er op dat de nieuwere psychologen in het vinden van dit woord niet zijn geslaagd, ook niet wanneer zij, om niet te gebruiken het woord »vermogen", van »kracht," »eigenschap" of, gelijk veelal, van »dispositie" spreken en wel doordat onder dien term »telkens en telkens toch weer binnensluipt *vermogen*."

Dan, de Zielkunde van Prof. Vogels is niet alleen lezenswaardig wegens haar »*uiteenlegging* van het *verwijt* door de bestrijders der Scholastieke wijsbegeerte tegen hare Zielkunde ingebracht, in betrekking tot de daarin voorgestane *vermogens*-theorie," maar ook lezenswaardig omdat zij een klaar en duidelijk overzicht geeft van de Scholastieke, bepaaldelijk Thomistische Psychologie.

En hier is meer.

Gelijk de Neo-Thomistische geleerden over het geheel, zoo is ook Prof. Vogels allerminst vreemdeling op het gebied der nieuwere literatuur van zijn studievak en wat daarmede in verband staat. Wat dit laatste betreft, mag ik om iets te noemen, wijzen op zijn bestrijding van de Evolutie-theorie in het 2e hoofdstuk van Zielkunde II. En voor het eerste op zijn telkens bespreken en dan critisch, van beschouwingen en vondsten der voornaamste Zielkundigen ook van onzen tijd.

Om al deze redenen kan ik de lezing en bestudeering van Vogels' Zielkunde aan wie studie maken van dit vak met zijn vele vraagstukken, ten zeerste aanbevelen.

3. Christelijk Vrouwenleven. Uitgever E. J. Bosch Jbzn. — Nijverdal.

Het Decembernummer van dit Maandblad opent met een meditatie van Johanna Beevoort over Psalm 19 : 15 »des harten diepste grond«. Mevrouw Diepenhorst levert er de Kroniek en Anthonia Margaretha bespreekt er, onder Opvoeding, met de zaakkennis eener Moeder, Baby. Van Freule v. d. Borch van Verwolde het Slot-artikel: Een Zwitsersche opvoedkundige uit de 19e eeuw (Mevrouw Necker) en evenzoo geeft zij een Slot-artikel over Litteratuur en Leven (Prinsens' Handboek van de Ned. Letterk. Geschiedenis). Mevrouw Havelaar—Van Beeck Calkoen geeft er onder Maatschappelijk werk een, ook door haar memoreeren van zelf waargenomen toestanden in China, interessant stuk over Tucht. Mej. A. v. d. Flier voltooit er haar Russische Vorstinnen en Mevrouw Van Hoogstraten—Schoch correspondeert er met haar »Lieve Anne Marie« over Binnen- en Buitenlandsche bladen. Op het einde Boekbespreking en Correspondentie.

De dames mogen met dit December-Nr. op haar één-jarige met voldoening terugzien. Ik kan mij niet anders denken, dan dat er op de phyche der Nederlandsche vrouwen van deze periodiek zulk een bekoring uitgaat, dat zij er gaarne de kennismaking mee zullen voortzetten en haar bij verwanten en vriendinnen al meer zullen introduceeren.

G.

Officieele Berichten.

Vrije Universiteit.

Men schrijft ons:

Het is verrassend te zien, hoe steeds de actie voor de Vrije Universiteit toeneemt; en verblijdend tevens dat, waar de actie begonnen wordt, het succes is verzekerd.

In Steenwijk, waar sedert jaren het getal stationair bleef, is reeds bij de eerste proef vooruitgang verkregen, en zal op deze plaats spoedig het aantal begunstigers zijn verdubbeld.

Dat kan gemakkelijk. In het veel kleiner Ambt-Vollenhove waar volgens het handboekje 295 personen tot het Avondmaal zijn toegelaten, zijn 70 contribuanten, en onder Steenwijk, waar 476 in dat voorrecht deelen, komen in het verslag niet meer dan 28 namen voor.

Ook het *Studenten Studiefonds* trekt meer en meer de aandacht. Gevraagd werd wat het onderscheid is tusschen het *Studiefonds* en het *Studenten Studiefonds*.

Het Studiefonds is bij de oprichting der vereeniging ingesteld, en de kas waaruit sommige Studenten steun voor studiekosten ontvangen, het *Studenten Studiefonds*, werd opgericht door H.H. oud-studenten, zoowel door hen die nooit van het Studiefonds eenigen steun ontvingen, als door degenen die den steun destijds ontvangen, nog in dankbare herinnering houden.

Het doel van het *Studenten Studiefonds* is geen ander dan het studiefonds te steunen. Alle gelden door tusschenkomst van H.H. Studenten ontvangen, worden *à deposito* bij den penningmeester der vereeniging gestort, en eens per jaar beslist het Bestuur van het Studenten Studiefonds, hoe groot het bedrag is dat aan het Studiefonds kan worden afgedragen.

In 1915, het jaar van oprichting, werd f 1000, in 1916 f 1200 in het Studiefonds gestort, terwijl in 1917 het bestuur over pl.m. f 2000 zal kunnen beschikken.

Deze vooruitgang is vooral te danken aan de hulp, door de dames bewezen. In tal van plaatsen worden door een of meer H.H. oud-studenten hulpvereenigingen opgericht. Eenige dames treden als bestuurders van deze hulpvereeniging op en verdeelen het werk onder de overige leden. Ieder der leden heeft een zeker aantal personen, bij wie week, per maand of per kwartaal over een klein bedrag der contributie wordt beschikt, en deze kleintjes vormen nu reeds een bedrag van ruim f 2000 per jaar. Let men er nu op, dat het aantal hulpvereenigingen nog verhonderdvoudigd kan worden, dan is de verwachting zeker niet te hoog gespannen, indien spoedig op de geheele som voor het studiefonds, f 5000 à f 6000 per jaar, kan worden gerekend.

L. S.

De classis Gouda heeft in hare vergadering van 10 Dec. 1917 den Eerw. heer J. L. van der Wolf te Gouda praeparatoir onderzocht en hem met algemeene stemmen beroepbaar gesteld in de Gereformeerde kerken.

Uit naam der classis,
P. Roos, *scriba.*

Lekkerkerk, 10 Dec. 1917.

L. S.

De kerkeraad van de Gereformeerde kerk B. te Bunschoten en Spakenburg herinnert collectanten aan zijn besluit, dat geen aanvragen kunnen worden toegestaan, welke niet minstens zes weken te voren officieël bij den kerkeraad worden ingezonden.

Namens den kerkeraad voornoemd:
J. C. Aalders *praeses.*
K. v. Twillest, *scriba.*

Kort verslag van de vergadering der classe Dordrecht op Donderdag 8 November 1917.

Artikel 1. De vergadering wordt op gebruikelijke wijze door Ds. v. Rennes geopend. De credentie-brieven worden nagezien. De kerk van Brussel is door de omstandigheden afwezig. De kerk van Antwerpen zond één afgevaardigde zonder lastbrief. Hem wordt keurstem verleend. Sliedrecht zond een secundus-afgevaardigde. Redenen gehoord, wordt hem zitting verleend.

Artikel 2. Het moderamen wordt als volgt geconstitueerd: Ds. G. M. van Rennes, praeses, Ds. W. W. Meynen, scriba, Ds. G. R. Kuiper, assessor.

Artikel 3. De notulen der vorige vergadering worden gelezen en goedgekeurd.

Artikel 4. Ingekomen stukken:

1e een schrijven van Provinciale Deputaten voor Art. 13, houdende bericht dat de bijdrage der classe Dordrecht met f 15. per kwartaal zal moeten worden verhoogd. Voor kennisgeving aangenomen.

2e Beroepsbrief en acten van losmaking van Ds. A. Schippers te Doesburg, beroepen bij de kerk van Sliedrecht, worden in orde bevonden.

3e Schrijven van br. C. de B. van Z., om advies in verband met een door de vorige classicale vergadering aan genoemden broeder gericht schrijven. Aan deputaten ad examina wordt opgedragen met genoemden broeder een samenspreking te houden.

Artikel 5. Rapport wordt uitgebracht door Ds. Kuyper omtrent de toezegging voor een waarborgfonds voor den arbeid onder de Belgische geïnteresseerden Quaestor van dit fonds is Ds. G. M. van Rennes. De aanwezige kerken zeggen hun bijdrage toe.

Artikel 6. In plaats van de hrs. H. J. te Boveldt en A. den Boer worden wegens ongunstige reisverbinding de hrs. Blacquière van Zwijndrecht en Kastelein van Dordrecht aangewezen om de kasboeken van Ds. de Jonge na te zien. Ze zullen in Februari D. V. rapporteeren.

Artikel 7. Rapporten consulenten leveren geen bespreking op. Ds. J. P. Visser van Nieuw-Lekkerland wordt welkom geheeten. De kerk van Sliedrecht wordt met de vervulling harer vacature geluk gewenscht. De nog vacante kerk van Hendrik-Ido-Ambacht wordt gunstige afloop van haar uitgebrachte roeping toegewenscht.

Artikel 8. Er wordt bij de kerken rondvraag gedaan of overeenkomstig verzoek der Generale Synode inderdaad minstens 12 pCt. duurteloeslag aan 't predikantstractement is toegevoegd. Enkele kerken doen verblijdende mededeelingen. Andere kerken worden opgewekt aan deze zaak nog nader de aandacht te wijden.

Artikel 9. Een vooratel van de kerk van Sliedrecht om wegens duurte der levensmiddelen het middagmaal op de classicale vergaderingen af te schaffen, wordt met meerderheid van stemmen verworpen.

Artikel 10. Een instructie van de kerk van 's Gravendeel inzake voorziening in den predikdienst onder de militairen wordt na korte bespreking door genoemde kerk voorloopig teruggenomen.

Artikel 11. De vacante kerk van Hendrik-Ido-Ambacht zal in de eerstvolgende maanden in den predikdienst worden bijgestaan door D. D. Goslinga, De Jonge en Kuyper.

Artikel 12. Onderzoek naar art. 41 D. K. O. levert geen bespreking op. De kerk van Brussel had door den afgevaardigde van Antwerpen vragen, dat voortaan bericht van de te houden classicale vergadering ministens vijf weken tevoren aan de kerken van Antwerpen en Brussel worde verzonden ter verkrijging van benoodigde passen.

Artikel 13. Ds. Kuyper doet voorlezing van het bedrag der collecten voor de Theol. Fac. der V. U. en voor de de Theol. School, in de afgeloopen maanden in de kerken der classe gehouden.

Op de volgende vergadering zal worden geïnd de collecte voor het Prov. Weeshuis te Middelharnis.

Artikel 14. Roepende kerk is Sliedrecht. Datum van vergadering: de eerste Donderdag in Februari. Praeses: Ds. J. P. Visscher.

Namens de Classe,
G. R. Kuyper, *Assessor.*

Alblasserdam, 9 Nov. 1917.

Buitenland.

Engeland. Gods naam niet genoemd.

In een Christelijk blad wordt er over geklaagd, dat de Engelsche ministers, wanneer zij tot de natie spreken, slechts weinig meer doen dan de gemeen-plaatsen herhalen die gezegd worden omtrent ieders plicht, en verklaren, dat de oorlog reeds gewonnen is; dat Duitschland, wat zijn inwendigen toestand aangaat, in een wanhopigen staat verkeert, en dat het alleen een quaestie van tijd is vóór het op zijn knieën ligt, smeekend om een genadigen vrede. Maar de Engelsche natie, zoo betoogt bedoeld blad, is niet geneigd de stem van deze mooipraters (charmers) te gelooven, als zouden zij de geheele waarheid spreken. Het wordt diep gevoeld dat wat de regeering door haar voornaamste woordvoerders gedurig herhaalt, onbevredigend is. Vooral het Christenvolk is daarvan overtuigd, want het beseft dat de overwinning moet uitblijven zoo lang God niet erkend wordt, al is men ook overtuigd van de rechtvaardigheid der zaak waarvoor gestreden wordt.

In het begin van Nov. werd te Londen in Albert Hall eene vergadering gehouden, waar Engelands eerste minister Lloyd George een woord zou spreken om Engeland een hart onder den riem te steken. Op het platform waren de leiders van alle klassen van den staat vertegenwoordigd, hoofden der groote bankinstellingen, directeuren van industrieele ondernemingen, hoofden van de verschillende departementen en de voornaamste mannen van de Kerk. Sommigen hadden gehoopt, dat nu de eerste minister een woord zou spreken waarin zijn vertrouwen op God uitkwam en waarin hij aandrong op een vernieuwd verbond met den Heere, als het eenige middel waardoor de natie kon gesterkt worden in het volbrengen van haar groote taak. Maar hierin kwam men bedrogen uit. De premier sprak goede woorden. Hij waarschuwde voor het gevaar om op goed geluk af, pogingen in het werk te stellen, enkel om uit de ongelegenheid te geraken waarin men zich bevond. Hij wees er op, hoe vele Staten zich tegen Duitschland hadden gekeerd, waardoor Engeland's positie zedelijk gesterkt werd. Hij zeide alles wat een man zeggen kon, die zich voorgenomen had den naam van God niet te noemen. Het is goed en wel dat de eerste minister ons komt vertellen, dat wij den atlas moeten ter hand nemen tot onze bemoediging. Maar zou het niet beter geweest zijn en oneindig meer uitgewerkt hebben als hij Groot-Brittanje had toegeroepen, terug te keeren tot den Bijbel? Een vermaning om onze tanden te scherpen is een armzalig middel voor een volk, dat nog steeds aarzelt zijn hart te onderzoeken. Er is iets dat nog dringender noodiger is dan het ergste onder de oogen te zien; het is de noodzakelijkheid om zich den Allerhoogste voor oogen te stellen. Welk een schoone gelegenheid heeft de eerste minister laten voorbijgaan om onze volken in Engeland en over de zee den eenigen weg tot de overwinning te wijzen!

Als hij zich gewend had tot den Aartsbisschop van Canterbury, die naast hem zat, met de vraag om in de groote, de geheele natie vertegenwoordigende, vergadering te bidden, dat God zich krachtig zou openbaren aan hen, wier harten nog tot Hem geneigd zijn, al weken zij in hunne wegen van Hem af, dan zou hij een zedelijke bezieling aan de natie gegeven hebben, die zich in den verste uithoek had laten gevoelen. Maar dit deed hij niet, en daardoor werd de dageraad van het gouden uur, waar allen reikhalzend naar uitzien, verschoven.

Op deze manier schrijft een blad waarvan de redactie overtuigd is, dat Engeland voor de gerechtigheid strijdt en de partij opnam van de verdrukte kleine volken, en dat in het Duitsche militairisme den vijand ziet, die ten onder moet gebracht worden.

Gemengd Nieuws.

Toenemend drankmisbruik in Duitschland. Er wordt over geklaagd, dat tengevolge van grootere verdiensten en de buitengewone omstandigheden door den oorlog, het misbruik van alcoholische dranken bij vrouwen en kinderen sterk toegenomen is. Dit blijkt uit een bericht omtrent den arbeid van een groot aantal Duitsche asylen voor drankzuchtigen over 1916.

In 68 asylen — nog geen derde deel van de in Duitschland bestaande asylen voor drankzuchtigen — werden niet minder dan 224 nieuwe gevallen van vrouwen behandeld. Als men bedenkt dat aan dronk verslaafde vrouwen slechts ten deele in de asylen opgenomen worden, kan men beseffen hoe zeer het kwaad reeds voortkankerde.

Kerk en tooneel in Duitschland. Als een »Zeitbild« kan de volgende mededeeling der *Leipz. Neueste Nachrichten* aangemerkt worden. »Kerk en tooneel.« Op de ambtelijke conferentie der predikanten van Leipzig-Stadt die op 9 Oct. onder leiding van Oberkirchenrat Cordes vergaderde, werd ook het onderwerp »kerk en tooneel« behandeld. De predikant Dr. Schröder van de Thomaskerk, betoogde dat Kerk en tooneel, ieder op hun manier, daartoe geroepen zijn om te dienen tot geestelijke en zielkundige verheffing. Hij besprak vooral hoe kerk en tooneel het volk moeten opvoeden. In aansluiting daarmede sprak de opper-regisseur Windt over de innerlijke waarde van het tooneelspel, er op wijzend, dat kerkelijke kringen tot het vormen van een goeden smaak zooveel kunnen doen. Hij begroette het met vreugde dat de Kerk voor haar deel er op uit was een waarlijk artistieke ontwikkeling van het tooneel te bevorderen. In een slotwoord meende Oberkirchenrat Cordes dat het de plicht der volkskerk was zich met het Tooneel in te laten, en sprak de hoop uit »dat het gesprokene ook een goed practisch gevolg hebben zou." Hij meende natuurlijk dat men meer dan te voren naar de komedie zou gaan!

Billy Sunday. In *De Wachter*, orgaan der Chr. Geref. Kerk van N.-Amerika, lezen wij, dat Billy Sunday, de bekende Evangelist, tot een »anderen staat des levens" schijnt te willen overgaan; d.w.z. dat hij met Evangeliseeren z. i. ophouden. Althans hij telegrafeerde aan den finantieelen secretaris, dat hij al zijn kracht en energie zou wijden om de Liberty Loan (de vrijheidsleening) tot een succes te maken. Hij wil dus propaganda maken voor het slagen der leening, welke den oorlog moet mogelijk maken die de vrijheid der volken zal bewerken!

Ook is er sprake van geweest hem te zenden als Evangelist onder de soldaten van het Westelijk front.

Jerusalem. Nu Jerusalem in de macht der Engelschen viel, krijgt een schrijven van den heer Balfour, Staatssecretaris voor Buitenlandsche Zaken, aan Lord Rothschild betreckenis. De heer Balfour gaf daarbij namens het Engelsche Ministerie de volgende sympathie-betuiging voor het Joodsche Zionisme:

»Harer Majesteits regeering ziet met welgevallen de vestiging van een nationaal te huis voor het Joodsche volk in Palestina, en wil alle krachten inspannen om deze zaak tot een goed eind te brengen, terwijl zij ook wil verklaren, dat niets zal worden gedaan dat de burgerlijke en godsdienstige rechten van niet-Joodsche gemeenschappen, of de rechten en den politieken staat die Joden in een ander land bezitten, kan benadeelen«.

De verwatering van het Methodisme in Amerika. De *Free Methodist* van Chicago verklaart: »het Theologisch streven van het officieele Methodisme van den tegenwoordigen tijd is er op uit, om de kracht van de zonde gering te achten, de menschheid te vergoddelijken en de Godheid te vermenschelijken.« Hetzelfde orgaan haalt met instemming een uitspraak aan waarin een schrijver het moderne streven in de religie karakteriseert.: »Het neemt de Godheid weg uit den Christus, de inspiratie uit de openbaring, het bloed uit de verzoening, het gif uit de zonde, het vuur uit de hel, het bovennatuurlijke uit de religie, de plaats uit den hemel, den Schepper uit den schepping.«

Winckel.

Voor Kinderen.

AAN VRAGERS.

Een getrouw lezer zou gaarne zien, dat een kleine toelichting werd gegeven op een drietal punten die hij noemt. We willen dit gaarne doen. Het kan nog juist voor het jaar sluit omdat de toelichting die gevraagd wordt, maar klein is.

Onze lezer dan vraagt allereerst waartoe de leesteekens dienen, of er vaste regels voor zijn en of men die teekens niet missen kan.

Het antwoord luidt, dat die teekens dienen ter verduidelijking. Een boek zonder punten of komma's zou onleesbaar zijn. Vaste regels voor het gebruik bestaan er heel weinig, b.v. dat na een rechtstreeksche vraag een vraagteeken komt. De eene schrijver gebruikt veel meer komma's dan de andere. Dat hangt er van af, of hij het duidelijk genoeg vindt.

Of wij de leesteekens niet weg kunnen laten? Zeker, maar het zou lastige gevolgen hebben. Tot bewijs geef ik hier eenige volzinnen zonder leesteekens. De lezers moeten nu maar eens zien wat zij van die zinnetjes maken.

Tot arbeid niet tot lediggang
Zijt gij o mensch op aarde

Laurens Koster niet Guttenberg heeft de boekdrukkunst uitgevonden

Een boer had een varken en de moeder van den boer was ook de vader van het varken

In dezen tuin zagen wij wilde dieren en andere visschen en vogelen

Als bizonderheid dient nog, dat de eerste en de tweede volzin, al naar men de teekens plaatst, een geheel andere beteekenis krijgt.

De tweede vraag luidt: Wat is een *Calembourg*?

Dit is de Fransche naam voor wat in onze taal een woordenspel heet. Men gebruikt daartoe een woord hetwelk zich er voor leent, in verschillende beteekenissen, waardoor zeer zonderlinge volzinnen ontstaan. Gewoonlijk worden de Calembourgs gesteld in den vorm van vraag en antwoord. Een paar voorbeelden zijn misschien het best ter verduidelijking.

Vraag: Waarom zijn de inwoners der hoofdstad van Oostenrijk diep te beklagen?

Antw. Omdat zij altijd zitten te weenen (Weenen).

Vraag: Waaruit blijkt dat de Javanen een toeschietelijk volk zijn?

Antw. Daaruit dat zij allen met „Ja" beginnen (Javaan).

Vraag: Wat heeft de arm voor op andere lichaamsdeelen?

Antw. Dat hij bij de hand is (bijdehand).

De derde vraag betreft de zoogenaamde *Sophismen*.

In onze taal luidt dit Grieksche woord *drogredenen*. Men verstaat daaronder een redeneering of betoog dat van een valsche stelling uitgaat, of tot een valsche slotsom komt. In het oude Griekenland had men redenaars, die in zulke redeneeringen bizonder knap waren, en schijnbaar wel alles konden bewijzen, zoodat wit, zwart werd.

Overbekend is de drogrede, die moet bewijzen dat een kat drie staarten heeft. We zullen die hier dus niet vermelden.

Eenige andere volgen.

Bewijs dat een ledige flesch gelijk is aan een volle ½ ledige flesch = ¼ volle flesch.

We vermenigvuldigen elk der beide leden van deze vergelijking met 2, wat geoorloofd is. Dan is 1 geheel ledige flesch = 1 geheel volle flesch. Want ½ × 2 = 1.

Wat ik niet verloren heb, heb ik nog.
Een gouden potloodpen heb ik niet verloren.
Dus een gouden potloodpen heb ik nog.

Waar het geregend heeft is het nat.
Hier is het nat
Dus hier heeft het geregend.

Elke drogreden bestaat uit drie leden: een stelling, een onderstelling en slotsom. De Latijnsche namen hiervoor die soms gebruikt worden, zijn: major, minor en ergo.

P. schrijft:

Op een plaat zag ik onlangs een ijsslee afgebeeld. Daarin zat een man met een hamer in de hand. Twee andere mannen trokken de slee. Onder de prent staat:

Thor, Thialf en Raska.

Nu weet ik wel wie Thor is, maar wat beduidt de plaat?